List 41. **NOVICE** Tečaj XXXVI.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 9. oktobra 1878.

Obseg: Kmetijske črtice iz Rumunije. — Gospodarske skušnje. — Gospodarske novice. — Nova knjiga za županstva. — Pogled v dežele Evropske Turčije. (Dalje.) — Obravnave iz deželnih zborov. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kmetijske črtice iz Rumunije.

Spisal Franc Schollmayer. *)

Rumunija je lepa dežela, od Boga blagoslovljena dežela, al omika naroda in obrtnija ste na zeló nizki stopinji. Dosti zaklada bi Rumunec lahko vzdignil iz te dežele zato, ker je duhovit in pa krepkega telesa. Da bi pa sila rodovitna zemlja Rumunska donašala toliko dohodkov, kolikor jih prav lahko donašati more, treba bi bilo, da bi imela trikrat več prebivalcev, ki bi izvrstno dobro zemljo umno obdelavali.

Od podnožja transilvanskih planin noter do Donave ne najdeš na neizmernih planjavah ne enega kamenja; vse je nanošena plodna, rumena, rujava ali črnikasta ilovina, na kateri od nekdaj brez gnoja leto za letom pridelujejo pšenico in turšico.

Kakor v Avstriji, tako tudi v Rumuniji ni tlake ne desetine, le pašniki in gozdi so obloženi s servituti. Pred malo leti namreč je v djanje stopila postava, po kateri je kmet postal svoboden posestnik, dobivši svoj delež v njivah, travnikih in vrtih; le pašne in gozdne pravice so ostale služne. Škoda, da tudi paša in gozd nista ob enem postala prosta služnosti (servitutov), kajti ti servituti so za prisiljene upravičence jako škodljivi za njihovo gospodarstvo.

Občine (komune) so za vse v občino spadajoče in podložne občane dobile deleže večidel okoli dotične vasi skupaj ležeče. Tisti posestniki, ki so te deleže delili, so bili mosie, to je, kakor naše grajščine, ki so bile lastnine države, posamesnih bojarov (velikih posestnikov), cerkva ali druzih korporacij. Vsak podložnik je prejel v treh vrstah toliko zemlje, kolikor je v razmeri znašala njegova prejšnja tlaka.

V Rumuniji so posestva večidel velika, nahaja se več takih, ki merijo 10—14, celó do 20.000 pogonov (1 Rumunsk pogon znaša po naše 1200 štirjaških sežnjev). To so vam prostori, o katerih še gorjanec pojma nima, predno ni popotoval po njih, za kar potrebuje veliko dni. Posestva države, cerkvá in drugih korporacij, pa tudi bojarov in čokojev (viših uradnikov in ob enem posestnikov) so vsa v najem dana. Nahajajo se celó taka posestva, od katerih se na leto do 40.000 cekinov najemščine plačuje. Skoro ni verjeti, da bi se mogla tolika najemščina plačevati od posestva, a vendar je tako, kajti če je letina dve leti zaporedoma bila dobra, je najemnik bogat mož. Se ve da, pa pride tak najemnik tudi na beraško palico, če je žetev nekoliko let slaba; če ne more najemščine plačati, zgubi kavcijo in vse njegovo premoženje gre na boben.

Vsak, kdor tukajšnjih razmer ne pozná, bo vprašal, kako je mogoče, tako velikanska posestva obdelavati v deželi, ki ima tako malo ljudstva? To je pa tako-le: posestniki takih zemljišč se pogodijo z občinami, katere spadajo v dotično mosijo, da one obdelujejo zemljo; drugo pa je, da delajo prav veliko z mašinami. Da sme kmet živino na drugem travniku pasti, za to mora delati za onega posestnika, zlasti v gornjem delu Rumunije je pa gospodarstvo blizo tako kakor na Laškem, kjer imajo kolone. Kmet obdela njivo in seje, — kar nažanje, delí z lastnikom njive.

Kakor sem že gori omenil, v podonavskih krajih Rumunije ne pridelujejo prav nič druzega kakor pšenico in koruzo; vsako leto ali vsaj vsako drugo leto sejejo na isti njivi pšenico in koruzo.

Ravno zdaj so začeli za jesensko setev orati. Njivo po pšenici polno plevela preorjejo večidel le enkrat in potem zeló nečisto pšenično seme sejejo večidel pod brano ali z rokó ali pa z mašino, in setev je opravljena. Prav tako ravnajo tudi tam, kjer namesti pšenice sejejo koruzo. Tudi njive s koruzo obsejane so zaraščene s plevelom več čevljev visokim in velikanskim osatom.

Rumunec potrosi na tisoče forintov za mašine, ker le z mašinami mu je mogoče obsejati tako obširna zemljišča.

Rumunske pšenice, ki je le srednje dobrote, gré malo v Nemčijo, večidel pa po Donavi in Črnem morji na Angleško, Francosko in Laško; za prodano pšenico priromajo potem od tam celi sodci zlatov (cekinov) Napoleondorov.

Pšenice bi se bilo letos prav veliko pridelalo, ako bi ne bilo julija meseca tako silno deževalo. Še te dni, ko sem potoval poleg Donave, sem na polji videl velike kupe snopov, ki bodo zgnjili, ker jih ne morejo domú spraviti. Tudi snetjave pšenice bilo je letos tù veliko.

(Dalje prihodnjič.)

*) Rumunija, nekdaj Turška Moldava in Valahija, je zdaj samostojna kneževina, ki se mejí z Avstrijsko Galicijo in Erdeljsko. Kakor je našim bralcem znano, se je za naše kmetijstvo nevtrudljivo delavni gosp. Schollmayer letošnjo spomlad preselil v to deželo, kjer ima žlahto. Gotovo bodo pričujoče črtice zanimale vsacega kmetovalca, kajti ves drug svet, vse drugačno kmetovanje nam stopi tù pred očí.

Vred.

Gospodarske skušnje.

* *Plava senica velika dobrotnica vrtom.* Neki vrtnar si je — kakor „Oesterr. Landwirth. Wochenblatt" piše — prizadeval opazovati, kolikrat o četrt ure sta on in ona svojim mladim v gnjezdu prinesla gosenic z bližnjih sadnjih dreves. In kaj je zapazil? To, da sta v eni uri 120, ali na dan (s 16 urami) 1920 gosenic prinesla v gnjezdo. To je o treh tednih, ko mladi že iz gnjezda izletijo, skupaj zneslo 40.320 — gosenic. Če prav mladi prve dni ne potrebujejo toliko hrane, se mora pa vendar všteti hrana starih, kedar gnjezdo delajo in mlade valijo; po takem gori navedeno število pokončanih gosenic ni prenapeto računano. In kakošen nauk naj si posnamemo iz tega? Kaj druzega, kakor to, kako potrebno je vrtom toliko koristne tičice varovati.

Gospodarske novice.

* *Krompirjev žužek — koloradovec* — se je prikazal tudi na Ruskem. Ruski časnik „Golos" objavlja, da je pokončal veliko krompirja blizo mesta Suvalski na meji Pruski. Na ukaz vladni so na takih njivah ves krompirjevec pokosili in sežgali, njive preorali, s petrolejem polili in zažgali.

* *Trtno uš imajo že tudi v Pruski Šleziji.* Prikazala se je v vinogradih blizo mesta Glogava. Že lani se je v tem kraji prikazala na nekaterih trtah, katere so iz Erfurta dobili; pokončali so sicer take trte, al nezadostno, kajti letos, kakor rečeno, je trtne uši ondi še več bilo.

* *Goveja kuga je zdaj zatrošena po celi Rumuniji* tako, da silna nevarnost žuga južni Ogerski in Erdeljski. Pa tudi ni čuda, kajti Rumunci nimajo ne najmanjšega pojma o tej grozni kugi! Mrhe krepanih goved ležijo sem ter tje po cestah, nekatere mečejo v vodo, kjer napajajo zdravo živino; zaprtije ni nikjer; goveda iz okuženih krajev gonijo brez prepovedi na sejme; živinozdravnikov nimajo skor nič, in taki, ki so sem ter tje, zapisujejo bolnim govedom draga zdravila, ki nikoli nič ne pomagajo, marveč le kugo širijo, katera se ne dá zatreti drugače, kakor da se bolna in sumljiva živina pobije in skrbno zakoplje. Velika sreča bo, če se iz Rumunije ne zatrosi na Erdeljsko in Ogersko in od tod dalje.

Nova knjiga za županstva.

Ker ista knjiga, ki je ravnokar na svitlo prišla v nemškem jeziku, pride kmalu na svitlo tudi v slovenskem, radi jo že zdaj priporočamo, da si nemško omislijo župani, ki nemški umejo, drugi pa čakajo slovenske.

Imé jej je: „Leitfaden für Gemeindevorsteher in ihren Geschäften des selbstständigen und übertragenen Wirkungskreises von Anton Globočnik, k. k. Bezirkshauptmann. Laibach. Druck und Verlag von Klein und Kovač. 1878." — Po domače se tedaj tej knjigi pravi: „Vodník županom v njihovih domačih in pa do vlade jim izročenih opravkih."

Da župani in občinski odborniki na Slovenskem tako, kakor drugi po Nemškem, potrebujejo takega „vodníka", ki jim je kažipot v raznovrstnih opravilih, kdo more to tajiti, kajti mož, ki postane župan, postane glavar domače gospóske, ki mora poznati postave svojega delokroga, mora pa tudi vsaj majhno pisarnico imeti, v kateri izdeluje pisma svojim soseščanom, pa tudi dopisuje cesarskim uradom in deželnemu odboru. Kakor so neumni taki ljudje v gospoških suknjah, ki tirjajo od priprostega možá, ki je bil za župana izvoljen, da zna tako uradovati in tako pisariti, kakor znajo gospodje, ki že mnogo let dobro plačani hlače trgajo v pisarnah in so poprej bili že več let v šolah, — prav tako nespameten pa bi bil tudi za župana izvoljeni mož, če bi mislil, da mu v občinskih (srenjskih) rečéh ni treba več vedeti kakor drugim svojim soseščanom, in nobenega uradnega pisma znati pisati. Vedeti mora več in znati tudi več, zato pa mu je treba svetovalca, ki ga podučí, kako naj to ali uno stori.

In prav v ta namen je skušeni in županom prijazni okrajni glavar Postojnski gosp. Anton Globočnik spisal to knjižico, kateri je dodal vse potrebne izglede (formulare), kako naj se delajo različna pisma, zdaj v nemškem, kmalu pa tudi jih izdá v slovenskem jeziku. Gosp. Globočnik je že leta 1867. po naročilu deželnega odbora spisal dobro knjižico z naslovom: „Oblast in opravki, katere imajo občine in župani z občinskimi odborniki vred", in v njej kazal, da je mož za to. — Zato sezíte župani in odborniki po njej; dobiva se v tiskarnici Klein-Kovačevi v Ljubljani po 80 krajc.

Pogled v dežele Evropske Turčije.

Statistično-narodopisni podatki o sandžaku Sereskem.

(Dalje.)

Kar se tiče mej Macedonije, treba omeniti, da se Turška vlada pri določevanji njihovem ni držala starih zgodovinskih mej, zato tudi segajo pomejni okraji skoraj na vseh straneh v sosedne dežele, na priliko, v Tracijo, Tesalijo itd.

Med vsemi deželami Evropske Turčije svet menda Macedonijo najmanje pozna, zlasti, kar se tiče narodopisnih razmer. Te so tako malo znane, da še marsikak mogočen državnik in diplomat o njih skoraj nič ne vé.*)

Da je to res, o tem se more človek vsak dan prepričati. Večidel mislijo ti ljudje, da večina Macedonskih prebivalcev so Grki, kar niti v najjužnejih krajih ni.**)

Sledeče naj razjasni, kako se je razvijalo krivo mnenje, ki je dosedaj gledé narodopisnih razmer Macedonije, pa tudi Tracije vladalo, pa deloma še zmiraj vlada.

Dokler je v Ohridi bil patrijarh, gospodoval je v duhovnih rečéh nad celo Bolgarsko Macedonijo in Tracijo. Uprava bila je čisto slovanska in služba Božja opravljala se je povsod, tudi v Seresu, v slovanskem jeziku. Dokaz temu niso samo slovanske cerkvene knjige, ki se po vseh cerkvah okoli Seresa in Nevrokopa pod streho nahajajo, ampak tudi stari ljudje, ki to še prav dobro vedó.

Take so bile okolnosti, ko so Grki osnovali znano svojo „Hêterijo velike ideje" z namenom, da na razvalinah Osmanskega obnovijo cesarstvo Bizantinsko. Ker so pa dobro vedeli, da brez podpore duhovstva svojega namena ne morejo doseči, zato so pred vsem

*) Včasih pa tudi vedeti noče! Pis.

**) Kako malo državniki o Macedoniji vedó, dokazuje med drugimi sledeča dogodba. Bilo je ravno pred Carigradsko konferencijo, ko sta konzula dveh velevlasti v Solunu želela statističnih podatkov o Sereskem sandžaku. Zaprosila sta tedaj svoje znance za-nje, al ker jih ti niso mogli priskrbeti, se je za-nje naprosil mož, ki mi je tudi te-le vesti izročil. Želé, da se stvar čem bolje razjasni, vstregel je rad tej prošnji.

delali na to, kako bi duhovstvo spravili pod svojo oblast, in potem povsod v Ohriškem patrijarhatu slovansko službo božjo izpodrinili in namesto nje vvedli Grško. Še le potem, mislili so, bo mogoče, tudi ljudstvo sčasom grščini pridobiti. Zato so najprej nameravali, Grka ali pa vsaj pogrčenega Bolgara posaditi na Ohriško patrijarško stolico in z njegovo pomočjo izpeljati veliko svoje delo. Al kmalu so spoznali, da bi se namen tako le težko dosegel, zatorej so po dolgem prevdarjanju odločili, delati na to, da se Ohriški patrijarhat odpravi in njegovo področje neposredno Grškemu patrijarhu v Carigradu podloži. S podkupovanjem in raznoterimi spletkami posreči jim se, skloniti Turško vlado na to, da odpravi Ohriški patrijarhat, kar je ona tudi res storila. Al tudi s tem vspehom udje Grške „hetêrije“ niso bili zadovoljni; vedeli so, da mnogi živé, ki slovanski mislijo in čutijo, če tudi patrijarhata več ni. Ti ljudje so jim bili hud trn v pêti. Čakati, dokler pomrjó, bilo bi jim predolgo trpelo; na Turškem ni bilo težko, spraviti jih s sveta pred časom. Zato so se lotili navadnega sredstva, namreč natolcevanja; obdolžili so duhovščino bivšega Ohriškega patrijarhata, da je zdavno mislilo na punt, da bi se otresla Turškega gospodstva in posebno državo osnovala. Turki, kakor navadno, niso mnogo preiskovali, marveč so verjeli natolcevanja ter povsod začeli duhovnike in ugledne slovanske domoljube metati v ječe. Ta osoda je zadela vsakega, ki je kaj veljavnosti imel, in napolnile so se ječe po mestih z nedolžnimi žrtvami, od katerih je le malokdo zopet videl dom svoj in družino svojo; večina jih je pretrpela mučeniško smrt na kolu ali pa na vislicah. Bila je to grozota takošna, kakoršna dandanašnji v Tatar-Bazardžiku, Bataku in druzih mestih Rumelije. In kakor so v naših žalostnih dneh nečloveška mesarenja nesrečnih Bolgarov po Rumeliji malo sočutja probudila, tako je tudi pred sto leti Evropa, ki rada plašč lažnjive omike na-se obeša, z ostudno trdosrčnostjo Macedonske Bolgare v Bitelju, Ohridi, Seresu in po drugih mestih pustila klati, a ni storila kar nič, da bi jih obranila. (Dal. prih.)

Obravnave deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

(Dalje.)

Poslanec Dežman poroča v 5. seji o proračunu normalno-šolskega zaklada za l. 1879. V razgovoru v obče dr. Schaffer nasvetuje, naj se vlada naprosi, da bi vendar pričela stavbo pripravnice za učitelje in učiteljice v Ljubljani in da bi v ta namen potrebne stroške postavila v dotični državni proračun za leto 1879. Poslanec Klun nasvetuje temu predlogu dostavek, naj bi se gledé na nravne razloge pripravnica za učitelje in učiteljice ne zidala pod eno streho. Gospod deželni predsednik vitez Kalina poslanca dr. Schafferja zavrne, da ni res, da vlada prezira deželo Kranjsko zastran pripravnice. Pozneje dr. Schafferjev predlog obveljá, dostavek Klunov pa se ne sprejme. V specijalni debati poslanec Dollhof nasvetuje, naj se na ljudski šoli v Kočevji plača povikša 3. učitelju od 450 na 500 gld., 4. učitelju pa od 400 na 450 gold. Dr. Poklukar pripoznava, da učitelj, ki je vnet za svoj posel, zasluži več kakor 400 gld. plače. Al če se na enem kraji povikša plača, mora se to tudi drugod storiti, potem pa ne bode zadostovala 18% priklada za normalno-šolski zaklad, ampak trebalo bode, priklado precej povikšati. Predlog se naposled po nasvetu dr. pl. Schreya izročí deželnemu odboru v pretres. Poslanec Klun dokazuje neopravičene različnosti zastran plač katehetov na 4razrednih ljudskih šolah in nasvetuje, naj deželni odbor to stvar temeljito pretrese in kolikor mogoče plače katehetov povsod enako vravná; pri glasovanji ta predlog obvelja. O priliki razgovora o šolskem okraji Krškem se prošnja krajnega šolskega sveta v Krškem za povikšanje učiteljskih plač ovrže. O priliki ljudskih šol v Zatiškem okraji poprime poslanec Klun besedo in razodeva, da je bil nekdaj do l. 1860. na Št. Vidski šoli učitelj, od leta 1860. do 1876. sta bila 2 učitelja, in zdaj so trije, da se je na tej šoli podučevalo vedno izvrstno. A vendar se je ustanovila še neka šola v Velikem Gabru. Prav bi bilo, da bi vsaka vas imela šolo, al odobravati ne morem — pravi — šole, ki se osnuje proti volji ljudstva. To se je zgodilo v Velikem Gabru. Te šole ni ustanovilo prebivalstvo, ampak Litijski okrajni glavar vitez Vesteneck in Podgabrški župan, da bi dresirala ljudstvo po svojem kopitu in po svojih načelih. Župan pod Velikim Gabrom županuje po milosti okrajnega glavarja Litijskega že več let in govorí se o njem, da mu je vitez Vesteneck dal besedo: „dokler bom jaz okrajni glavar, bo tudi on župan pod Velikim Gabrom“. (Klici: čujte!) Župan, akoravno že mnogo let županuje, ni sklical še nobene občinske seje, ampak sam po svoji volji pašuje z dvema enakomislečima svetovalcema, ter je podpiral Vesteneckov načrt, dasiravno je ljudstvo oporekalo. Ljudstvo za to stvar več časa nič vedelo ni, ki tudi ne vé, kateri so občinski odborniki. Govor gré, da zadnjič, ko je c. kr. deželni predsednik vitez Kalina ogledoval te kraje, bi se po ukazu okrajnega glavarja bil moral pokloniti občinski odbor. Prišel je toraj župan z dvema svojima tovarišema. Ker pa je druzih manjkalo, pobrala sta kar druge ljudi, da so jih g. deželnemu predsedniku predstavili kot občinske odbornike (čujte!), kateri so nalog imeli, zahvaliti se za novo šolo. Dalje razjasnuje govornik, da je ljudstvo hotelo napraviti peticijo zoper ustanovitev te šole, al Litijski okrajni glavar prepovedal je podpisov nabirati za to peticijo ((klici: čujte!), s katero so hoteli postavno doseči to, da bi se poslušali njih misli in želje. Konečno Klun pravi, da ne stavi nobenega predloga, ampak konstatirati je le hotel, kako malo se je ozir jemalo na željo ljudstva in kako se javno mnenje pači.

Viteza Vestenecka je ta jedernati govor potisnil v zadrego tako, da navaja le nekoliko številk z dostavkom, da se ljudstvo ni upiralo tej šoli, vladni svetnik g. Hočevar sicer pritrjuje številke a vendar povdarja, da se je ljudstvo že leta 1850 in še dalje potem upiralo tej šoli, ki se je zaradi tega napravila še le zdaj.

Poslanec Klun potem konstatira, da je vladni zastopnik sam potrdil besede njegove, a Vestenekovih ne. — Gosp. Svetec potrjuje vse, kar je gosp. Klun navajal. Ljudje so ga večkrat prosili, da bi se pritožili; povedali so, da Vesteneck in Gabrški župan opravljata to stvar čisto samovoljno, da župan županuje že 6 let, da se občani vedno pa brez vspeha poganjajo za novo volitev občinskega zastopa. (Klici: čujte!) Ljudjé govoré tudi, da se volitev krajnega šolskega sveta ni pravilno razglasila, ampak da se je ta stvar nekako med seboj pomečkala. Prepoved Vesteneckova gledé peticije je nepostavna; državne osnovne postave zagotovljajo vsakemu državljanu pravico, napravljati peticije do gospósk. Konečno povzdigne Svetec svoj glas na to, naj bi se z ljudstvom ravnalo po človeško, a ne samovlastno. (Dobro! dobro! na levi!)

Poročevalec Dežman trdi, da Vesteneck ni prepovedal peticije, da „noben okrajni glavar v Avstriji ne bi storil kaj tacega“. Al dr. Poklukar

ga takoj zavrne, ter konstatira, da je Vesteneck resnično v prepoved dal peticijo in to celó pismeno. To prepoved je imel on sam v rokah in če zbornica to želí, jo bode pokazal. (Na to omolkne vsa nemškutarska stranka, ki se „liberalna“ zove, in slišijo se klici: Turški paša!)

O priliki Metliške šole se oglasí poslanec Navratil in pravi: Po postavi, da na enega učitelja pride 80 otrok, morala bi Metlika imeti 5 učiteljev, kajti petkrat 80 je 400, zarad tega je tudi visoki c. kr. deželni šolski svèt petega učitelja predložil. Ali visoki c. k. deželni šolski svèt obrača, finančni odbor pa obrne! Slišavši, da se imate napraviti v okolici Metliški dve novi šoli, na Radovici in v Draščih, odbil je finančni odbor hitro v imenu Drašičke šolske občine 80 otrok od omenjenih šolodobrih 400, — na Radovico ni mogel reflektirati, ker Radovica v Metliko všolana ni, — in po tem računu je sklenil, da za 320 učencev zadostujejo 4 učitelji, zato je predloženemu 5. učitelju že v proračunu luč življenja izpihnil. Govornik nadalje utemeljuje potrebo 5 učiteljev v Metliki in sklepa govor svoj tako-le: Ako pa blagovoli slavni zbor še ozreti se na mesto Črnomelj, ki ima 6 učiteljev, na šolski okraj Litijski, kjer pride za Št. Vid in Veliki Gaber na 350 otrok 5 učiteljev, ako blagovoli uvažati oni slučaj, da če omenjeni stari učitelj začasno onemore, ga nikdo namestovati ne bi mogel, in konečno tudi pomisli, da če tudi Drašička občina svojega učitelja dobi, vendar bodo mnogi učenci v više razrede in učenke zarad ženskih ročnih del v Metliško šolo prihajali, mislim, da je dosti utemeljen in opravičen moj predlog: „Slavni deželni zbor naj sklene, da se za ljudsko šolo v Metliki peti učitelj s 500 gold. eventuelno 450 gold. privoli in v proračun za leto 1879. stavi“.

Posl. vitez Savinschegg nasprotuje Navratilu, rekši, da Metličanom ni treba 5. učitelja, ter se jako grozuje, da je neki proračun, kateri ob enem kritizira nadučitelja Sturm-a, podpisal tudi podučitelj. Gosp. Navratil se začudi, da Savinschegg tako strastno govori proti šoli, ki je vendar šola njegovega rojstnega kraja. Kar se tiče nadučitelja, ki se mu tako smili, bom povedal, da je bil tisti učitelj, katerega vitez Savinschegg tako neizmerno hvali, v preiskavi zarad zanemarjanja službenih dolžnosti (klici na levi: čujte!) in da je vsled te preiskave c. k. deželni šolski svèt temu učitelju dal ostro posvarilo. Kar pa se tiče gosp. podučitelja Šenbruna, ki je podpisal zapisnik proti nadučitelju, omeniti moram, da je ta nadučitelj le provizoričen, da je Šenbrun izvoljen odbornik okrajnega šolskega sveta in ne kot učitelj, ampak kot okrajni šolski svetovalec podpisal je zapisnik. (Dobro! na levi.)

Poslanec Klun pobija ugovor Savinschegga, ki je dolžil narodno stranko osebnih nagibov. Ravno danes — povdarja Klun — je vitez Vesteneck utemeljeval predlog, naj se okrajnim šolskim svetom vzame pravica imenovanja učiteljev in izroči organom, o katerih vemo, da so dosedaj popolno v oblasti Vaše stranke. Ne smete toraj nam takih namenov spodtikati, marveč morate nam hvaležni biti, da Vam damo priložnost, da bodete mogli službo podeliti enemu Vaših ljubčekov. (Pohvala na levi.)

Poročevalec Dežman zagovarja viteza Savinschegga in nadučitelja Šturma ter očita strastno debato. Al dr. Vošnjak izreče začudenje, da Dežman ni konstatiral tega, kar je vladni komisar v finančnem odseku konstatiral, da je namreč Šturm slab učitelj, zatoraj nikakor ni na mestu o strasti naše strani govoriti, ki je le na vaši strani. — Konečno, se ve, da nasprotna stranka ni sprejela Navratilovega predloga. Potem pa je vitez Savinschegg stavil 3 predloge gledé šolskih stavb v Dragatušu, Vinici in Radovici, ki pa so bili tako mêdli, da ga je njegova lastna stranka pustila na cedilu.

Konečno je obveljal proračun normalno-šolskega zaklada — potrebščina 189.781 gold. 18 kr., zaklada 14.329 gold. $2^1/_2$ kr., primanjkljej 175.452 gld. $15^1/_2$ kr., ki naj se pokrije z 18% priklado k neposrednjim davkom podvrženim prikladam za deželni in zemljiško-odvezni zaklad.

Dalje je deželni zbor sklenil sledeče resolucije: 1. Z najvišim sklepom od 25. novembra leta 1858. (ministerski ukaz od 27. novembra drž. zak. list št. 220) izrečena odveza uradnih plačil in pokojnin državnih uradnikov in onih javnih zakladov od plačevanja deželnih priklad k dohodninskemu davku ima veljati tudi gledé dohodninskemu davku podvrženih plačil ljudskih učiteljev. — 2. Deželni zbor ugovarja temu, da bi c. kr. deželni šolski svet stanovnine za učitelje postavljal v proračun samolastno, temuč naj deželni odbor skrbí za to, da sčasoma ti stroški ne pridejo več v proračun. 3. Deželni zbor privoli, da se tistim učiteljem ljudskih šol, ki so bili imenovani, predno je deželna postava od 29. aprila 1873. št. 21 in 22 v veljavo stopila, dovoli prva doklada po §. te postave v slučajih, če so po veljavnosti te postave v stanovitni (definitivni) službi neprenehoma in vspešno 5 let služili na kaki javni ljudski šoli v deželah, katere zastopa državni zbor. — 4. V slučajih, kedar je treba učitelja dalje časa nadomestovati, naj c. kr. deželni šolski svèt zarad plačila poprej v dogovor stopi z deželnim odborom. — 5. Deželnemu šolskemu svetu se objavi želja, naj se poduk na tako imenovanih šolah „za silo“ bolje vravna. — 6. C. kr. vlada naj se naprosi, da bi z ozirom na prevelika naša bremena zopet dovoljevala državne podpore, katere so poprej naši deželi dohajale, a zadnja leta ne več.

V 6. seji poslanec Navratil in z njemu vsa narodna stranka izroči sledečo interpelacijo do gosp. c. k. deželnega predsednika viteza Kalina:

„V verifikacijski debati, ki je bila v tej slavni zbornici dne 16. septembra t. l., je bilo omenjeno, da so se glasovi za poslanca g. Hočevarja z denarjem kupovali.

Zastran tega kupovanja glasov je bila od Metliških volilcev prve dni avgusta meseca lanskega leta ovadba podana c. kr. državnemu pravdništvu v Novem mestu (Rudolfovem).

V tej ovadbi je bilo povedano in s pričami potrjeno, kako so Jožef Lampe, c. kr. zemljeknjižnik, Jeršinovic, Jožef Zagorec, Janez Nusdorfer, Albert in Edvard Mikuli, Ferdinand Zalokar, ranocelnik, Crobat, c. kr. davkarski kontrolor, Petrič, c. kr. davkarski adjunkt, dr. Böhm, c. k. okrajni zdravnik, Boben, tiskar, Ciglar, pasar, glasove z denarjem kupovali, in kako je sam g. Hočevar več denarja v ta namen v Metliko poslal.

Priče, ki so bile v dokaz nepostavnega ravnanja v omenjeni ovadbi povedane in tudi že sodnijsko zaslišane, so med drugimi te-le: Janez, Matija in Andrej Stonič, Leopold Skubic, Janez Moravec, Jakob in Marija Verščaj, Martin Malnerič, Fr. Šušteršič, Matija, Franc in Marija Vardijan, Franc Benčič, Ivan Černugelj, katerega pismeno spričevalo je bilo tudi v tej visoki zbornici predloženo, in še mnogo druzih.

To so prvi predrzni poskusi veče mere, da bi se pri političnih volitvah pohujšavalo in korumpiralo naše slovensko ljudstvo, katero je do zdaj v tem oziru nepokvarjeno in pošteno.

Ne samo narodni stranki, tudi deželnemu zboru sploh, zlasti c. kr. državni vladi mora na tem ležeče

biti, da se temu pohujšljivemu, javno moralnost podkopavajočemu početju z vso enerižjo in z vso postavno ostrostjo na pot stopi.

Ker je pa preteklo že več ko eno leto dni, kar je omenjena ovadba podana bila, pa nje rezultat do današnjega dneva ni znan, zato se usojajo podpisani do g. c. k. deželnega predsednika staviti interpelacijo: ali bi on blagovoljno hotel

a) poizvedeti, ali se ta sodnijska preiskava še vrši, ali je končana, ter
b) ako je končana, predložiti sodnijske, oziroma disciplinarne sklepe zastran tega dejanja v originalu ali avtentičnem prepisku, in
c) ako je ta preiskava morebiti na više povelje ustavljena, predložiti dotični ukaz v originalu ali avtentičnem prepisku."

Gosp. deželni predsednik obljubi, na to interpelacijo kmalu odgovoriti.

Dr. Poklukar poročal je v imenu finančnega odseka o proračunih za l. 1870. in računskih sklepih ustanovskih zakladov za leto 1878., ki so se odobrili. — V imenu istega odseka je poročal dr. pl. Schrey o proračunu zemljiško-odveznega zaklada za l. 1879., potrdila se je potrebščina 604238 gold., zaklada 541266 gold., primanjklej 62972 gold., ki je pokriti po državnih brezobrestnih predplačilih, za zaklado deželnega doneska pa je l. 1879. pobirati 20 odstotkov priklada na neposredne davke, izvzemši doklado za vojaščino, potem 20 odstotkov priklada na vžitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa. Ob enem se je vlada naprosila, naj vendar enkrat dožene obravnave zemljiško-odvezne komisije. — Dr. pl. Schrey je poročal tudi o računskem sklepu zemljiško-odveznega zaklada za l., 1877., ki se je potrdil. — Vitez Langer je poročal v imenu odseka o proračunu zaklada prisilne delalnice za l. 1879., ki se je potrdil; dr. pl. Schrey se je spodtikal zastran prevelicih zdravilniških stroškov za prisiljence, a dr. Vošnjak je temeljito dokazal, da je dr. Schrey dotične številke zeló krivo tolmačil.

Poročevalec Potočnik poročal je v imenu gospodarskega odseka zastran ceste ob Mirni in sledeče nasvetoval, ki je tudi obveljalo, namreč: a) Cesta, katera od boštajnske žage pri Mirnskem mostu drži mimo grajščine Rukenštajn in katera se pri Radni sklepa s cesto od Radeč do Krške vasi, naj se kot okrajna cesta opusti, a namesto nje naj se od mostostavbene družbe sevniške na novo narejena in Mirnsko cesto ob Mirni naravnost nadaljujoča cesta kot najkrajši pot do savskega mosta v Sevnici uvrstí med okrajne ceste. b) Deželnemu odboru se naroča, temu ukrepu izprositi Najvišjega potrjenja.

Baron Taufferer poročal je v imenu istega odseka o cesti od Peščenika v Stari Trg, obveljal je sledeči predlog: 1. Občinska cesta, ki se pri Peščeniku poleg Višnje Gore od državne ceste loči ter pri Starem trgu spet ž njo sklepa, uvrsti se med okrajne cese. 2. Deželnemu odboru se naroča temu ukrepu izprositi Najvišjega potrjenja.

O nekaterih cestah Litijskega okraja poročal je posl. Potočnik v imenu gospodarskega odseka in bli so sprejeti sledeči predlogi: 1) Cestni kos Litijsko-polžiške ceste od Šmartina do Brega naj se opusti kot okrana cesta. 2) Občinska cesta, ki drži od Šmartina do litijsko-moravške okrajne ceste in se ž njo pri Sevšku strina, naj se uvrsti med okrajne ceste. 4) Deželnemu odboru naroča se izprositi Najvišjega potrjenja tem ukrepom.

Prošnja županstva na Ježici, naj se cesta iz Ježic v Vižmarje uvrsti med okrajne ceste, deželni zbor ni mogel uslišati.

Potem je grof Thurn poročal v imenu finančnega odseka in predlagal, naj se mestni občini Kočevski dovoljuje 3% priklade na celi dohodek vseh hišnih najemščin v Kočevskem mestu, in vaseh Gnadendorf in Hutarhajser za leta 1879., 1880. in 1881. in sicer v podporo ubogih. C. k. deželni predsednik vitez Kallina je temu predlogu ugovarjal, da ga vlada ne bode môgla potrditi, ker bi bil ta sklep nevaren precedens, kajti predlog namerava stroške za preskrbovanje ubozih navaliti le hišnim posestnikom, pa tudi med tem ne vsem, ampak le takim, kateri stanovališča dado drugim ljudem, postava pa skrb za uboge nalaga celi občini. Kočevski poslanec Ledenik hoče ugovor c. k. deželnega predsednika spodbiti, češ, da bi tak sklep ne bil nikakor nevaren, vsaj imamo že tako zvane „cinskrajcarje", ki se isto tako prikladajo na celi dohodek hišnih najemščin. Al dolgočasni novinec v parlamentu se je s tem ugovorom strašansko spekel; gosp. deželni predsednik vitez Kallina je kar na nagloma švignil po bistroumnosti g. Ledenika, ter dokazal, da je med nadsvetovani prikladi in „cinskrajcarjem" velik razloček ta, da prvo plačali bi li nekateri hišni posestniki, „cinskrajcarje" pa plačujejo najemniki sami. Odsek je potem svoj predlog preklical, in Kočevsko mesto bode zdaj drugače v tej reči skrbeti moralo. Kaj tacega g. Ledenik menda ni pričakoval. Vsled poročila občinskega odseka, kateremu poročevalec je bil grof Thurn, je deželni zbor občinam Črnomelj, Butoraj, Telečjivrh, Dobliče, Loka in Petrovavas v ta namen, da naberejo stavben zaklad za prezidanje farne cerkve sv. Petra in Pavla v Črnomlji, oziroma, da morejo poplačati nemškemu vitežkemu redu brezobrestno posojilo 6000 gold. pod pogoji, kakor so bili sklenjeni pri pogodbi skladnikov dne 7. febr. 1878., — dovolil 34% priklada na vse neposredne davke vseh Črnomaljskih faranov za leto 1878.; gledé priklade za leto 1879. in 1880. pa je treba poprej potrebo natančno dokazati. — Po predlogu barona Apfaltrerna ter vsled prošnje vzajemne zavarovalnice zoper požar v Gradcu je deželni odbor dobil nalog, pretresavati predpise o požarih, zlasti pa, ali bi se ne dale požarne straže vpeljati po kaki deželni postavi.

O priliki poročila o deželno-odbornem delovanji je dotični odsek po poročevalcu Laschanu nasvetoval, naj deželni zbor muzejskemu kustozu gosp. Dežmanu izreče zahvalo za trud in zasluge njegove gledé starinskih najdeb, zlasti pa za lepo vrejenje kolostavbnih najdeb na Ljubljanskem močvirji, katere je Kranjski muzej poslal v Parižko svetovno razstavo v c. k. dvorni muzej Dunajski.

Poslanec Potočnik je v obširnem govoru dokazal, da Ljubljanski muzej ni tako v redu, kakor bi bilo treba, kar pa drugače ne more biti, ker ima kustos Dežman tolikanj druzih poslov, zlasti kot eden najbolj delavnih prvakov one stranke, ki se shaja v konstitucijonalnem kazinskem društvu; konečno predlaga Potočnik, naj bi se vendar enkrat, kakor to muzejski statut veleva, napravil „katalog muzejnih zbirk", da bode obiskovalcem muzeja mogoče, kaj najti. Poslanec Dežman se izgovarja, da, če ga tudi podnevi ni najti v muzeji, večkrat dela tam v trdo noč. Vendar pa sam povdarja, da gledé vredbe tistih najdeb, ki so se poslale v Pariz in na Dunaj, nima on prav nobenih zaslug, da naj toraj deželni zbor njemu nikakor ne izreče zahvale, katere ni on, ampak gosp. Šulc zaslužil, ki je to sestavo tako lično vredil. — Vitez Vesteneck pri tej priliki svojega prijatelja Dežmana ni mogel prehvaliti, trdivši celó to, kar Dežman sam ni trdil, da cele

noči sedí v muzeji in dela. Vkljub izrečenemu nasprotovanju Dežmanovemu izrekla mu je njegova stranka zahvalo za vredovanje navedenih zbirk.

Adresa

do presvitlega cesarja,

katero so narodni poslanci v Kranjskem deželnem zboru dné 5. oktobra 1878. l. predložili, da se Njihovemu Veličanstvu odpošlje.

Vaše c. in kr. apostoljsko Veličanstvo!

Najudanejši deželni zbor vojvodine Kranjske, začenši novo dobo zborovanja, bliža se Najvišjemu prestolu Vašega c. in kr. Veličanstva, da na novo potrdi starodavno zvestobo in udanost do svojega vladarja in njegove presvitle rodovine.

Pred vsem izrekamo Vašemu Veličanstvu svojo najtoplejšo zahvalo, da je po Vašega Veličanstva ukazu zmagonosna Avstrijska armada zasedla Besno in Hercegovino, da izvrši imenitno zgodovinsko nalogo, ter osvobodi kristjanske Slovane od krutega turškega jarma.

Dasi je na tisoče in tisoče naših slovenskih sinov na klic svojega najvišjega vojaškega poveljnika moralo zapustiti svoj dom in svoje rodovine, doprinašali smo in radi še v prihodnje doprinesemo vse žrtve v veseli nadi, da iz prelite krvi hrabrih junakov Avstrijske armade zacvete in se razvije zlata svoboda in blagor dozdaj grozno zatiranemu jugoslovanskemu narodu v Turčiji.

Čim večja bremena pa nam in celi Avstriji naklada osvobojenje in urejenje teh, pod turškim trinoštvom siino zanemarjenih dežel, tem bolj nas sili patriotična dolžnost, da odkrito povemo Vašemu Veličanstvu, kar nam srce teži in nas z opravičenim strahom navdaja, da ne bi iz strankarskih vpljivov za naše veleslavno cesarstvo narastli nevarni, pogubljivi nasledki, da ne bi silni pritisk zdaj vladajočih mož preveč oslabel duševne in gmotne moči naroda, kateri je vedno bil in ostane krepek brambovec južnih mej proti vsem sovražnikom presvitle Habsburške dinastije in Avstrijskega cesarstva.

Ko je Vaše Veličanstvo 19. maja 1878. Kranjski deželni zbor po nasvetu ministerstva razpustiti blagovolilo, dasi njegova postavna doba še ni bila potekla, in ko smo kmalu potem bili k novim volitvam pozvani, smo pričakovali, da se bodo volitve ustavno in postavno vršile, pričakovali smo, da vlada in vladni organi bodo ostali nepristranski, in da ne bodo pomagali v ta namen, da se uduši pravo mnenje davkoplačevalnega prebivalstva, ter se zastopniki ogromne večine naroda v deželnem zboru potisnejo v manjšino.

Uže volilni red za vojvodino Kranjsko od 26. februarja 1861 je tako pristransko napravljen, da ima kmetsko ljudstvo, — in ravno to je pravo jedro naše dežele kakor sploh celega cesarstva, — nerazmerno malo poslancev proti mestom, zlasti pa proti takozvanemu velikemu posestvu, ki skoro tretjino poslancev v zbornico pošilja, dasi taka predpravica ni niti v njegovi gospodarstveni veljavi, niti v znesku od njega plačanega davka utemeljena.

Kranjski deželni zbor je v najudanejših adresah 30. avgusta 1870. in 14. oktobra 1871. naglašal nujno potrebo, da se deželni volilni red prenaredi in popravi z ozirom na potrebe dežele, po razmerah davkovskih in drugih bremen, ter z ozirom na število davkoplačevalcev v raznih skupinah. Tačasne vlade žalibože naših prošenj in želja niso hotele priporočiti Vašemu Veličanstvu, in Kranjska dežela je morala lani voliti na podlagi starega volilnega reda, voliti pod nezaslišanim pritiskom vladnih organov, da ne govorimo o naravnost nepostavnih, po kazenskem zakoniku kaznjivih činih, ki so, da si objavljeni, še dozdaj nekaznovani ostali.

Britkim srcem čuti slovenski narod na Kranjskem, pa tudi v sosednjih deželah, da se narodna ravnopravnost, brez katere je cel obstanek mnogojezične Avstrije nemogoč, niti v naših šolah, niti v uradih dejansko ne izvršuje, da možje, katerim je zaupanje Vašega Veličanstva izročilo krmilo države, povsod izpodkopavajo koren našemu narodnemu bitju, in tako narodu opravičen strah za njegovo bodočnost in eksistenco vzbujajo.

Vaše Veličanstvo!

Uže tačas, ko je Vaše Veličanstvo v prvič blagovolilo deliti svojo vladarsko oblast z ljudskimi zastopi, že tačas pred tridesetimi leti so zaupni možje celega slovenskega naroda, kateri v številu enega in pol milijona skupno živi v ozemlji od Drave in Mure do jadranskega morja, in iznad Triglava do Sotle in Kolpe, in čegar naravno središče je Kranjsko z glavnim mestom Ljubljana naglašali in v prošnjah do vlade razodevali goreče želje celega slovenskega naroda, da se naj vsi Vašemu Veličanstvu verno udani Slovenci združijo v eno administrativno in če mogoče državopravno celoto.

Tudi Kranjski deželni zbor je v svojih adresah do Vašega Veličanstva 30. avgusta 1870. in 14. oktobra 1871. poudarjal velike koristi tega združenja, vsled katerega bi slovenski narod ne samo svoje pravice in koristi lahko varoval, ampak se tudi za skupne državne namene s tisto trdnostjo potezal, katero bi mu združena moč dajala.

Kranjski deželni zbor bi zanemarjal svoje svete dolžnosti do lastnega naroda, ako bi tudi zdaj ne ponavljal stare prošnje vseh Slovencev, zanašaje se na enako ljubezen vseh svojih narodov in pričakovaje, da bode modrosti vašega Veličanstva gotovo mogoče najti sredstva in pota, da bi se zadostovalo tej vedno glasneje in glasneje razodevani **živi želji vseh Slovencev po združenji slovenskih pokrajin v eno celoto.**

Pa tudi z ozirom na splošne državne razmere moramo poudarjati resnico, da ustava pod vladajočo sistemo ne v najmanjšej meri ni obrodila sadu, ki so ga nekateri krogi tako zaupljivo od nje pričakovali, ker ne samo da narodov ni pomirila in blagostanja države prav nič ni zboljšala, je temveč nasprotstvo med narodi poostrila in njihova bremena tako pomnožila, da se revščina očividno čedalje bolj širi med ljudstvom.

Uzroki vseh teh nadlog iskati so najprvo v nenaravnem državnem zastopu, oziroma v nepravičnem volilnem redu, kateri je kriv, da večina državnega zbora ne reprezentuje večine Avstrijskega prebivalstva, da se torej ne opira na večino narodov in zato nima potrebne moči, da bi obrnila državo na boljši tir.

Negotovo je Evropsko stanje; mir sveta ne stoji na mirnem stalu. Čas zna priti, ko država potrebuje trine složnosti in radovoljne požrtvovalnosti svojih narodov. Sveta dolžnost Avstrijskih državnikov je torej, narode zadovoljiti in navdušiti za skupne državne interese pod preblago prislovico Vašega Veličanstva: „Viribus uniis“. To pa je le mogoče na podlagi enake pravice do vseh.

Najzvestejše udani deželni zbor poklada tedaj pred Vaš prevzvišeni prestol preponižno prošnjo:

„Vaše Veličanstvo naj blagovoli poklicati na državno krmilo može, katere je resna volja, ustavne pravice po Vašem Veličanstvu vsem narodom najmilostivejše podeljene, zagotoviti na podlagi resnične ravnopravnosti

in pravičnega narodnega zastopa, ter potem potu narediti oni blagonosni mir med narodi, ki edini stvarja znotraj srečno, na zunaj mogočno Avstrijo."

Bog ohrani, Bog blagoslovi Vaše Veličanstvo!

Dr. J. Bleiweis. Dr. J. Vošnjak. Dr. V. Zarnik. L. Svetec. Karl Klun. V. Pfeifer. Grof Barbo. O. Detelja. F. Potočnik. A. Navratil. Pakiž. Lavrenčič. Dr. Poklukar L. Robič. A. Kobler.

Naši dopisi.

V Gorici 7. okt. — Kaj lepo svečanost smo imeli včeraj, ki jo je tudi krasno vreme, kakoršnega nismo še skoraj imeli letos, poveličevalo. Naš prevzv. knez-nadškof so posvetili škofa Poreckega, prečastitega gosp. dr. Ivana Glavina-o. Sv. opravilo se je pričelo ob 9. uri dop. in končalo po 11½. Nazoči so bili še trije drugi škof, Tržaški in Ljubljanski, kot glavna assistenta, in (lat.) nadškof Carigrajski (in partibus), prijatel novoposvečencu, kateri se je ž njim seznanil v zavodu pri sv. Avgustinu na Dunaji pred 24 leti. Posvečevanje se je vršilo natančno in gladko po Rimskem pontifikalu. Razen prisege pred mašo je bilo najpomenljivše in ginljivše maziljenje glave in rok in pa dotično petje, poprej še polaga rok vseh štirih škofov, potem izročba pastirske palice, poljubovanje med novoposvečencem in unimi škofi; pozneje skupno obhajilo, ko sta se namreč posvečevavec in posvečenec z isto sv. hostijo in z istim kelihom obhajala; slednjič vmeščevanje (inthronisacija) in slovesni škofovski blagoslov. Mons. Glavina-vo obnašanje je jako dostojno častitljivo — res škofovsko. Posebno poveličevala pa je vso nenavadno slavnost veličanstvena podoba velečastitljivega sivčka-konsekratorja, našega prevzv. kneza, ki so vse dolgo opravilo z mladeniško krepostjo in ročnostjo opravljali. In to je tretji tak obred, ki so ga včeraj opravili. Pred 20 leti (2. maja 1858.) so posvetili v Gorici sedanjega Tržaškega škofa, mons. Jurja Dobrila-o, leta 1875. pa (5. sept.) Ljubljanskega knezoškofa dr. Iv. Kr. Pogačarja v Ljubljani. Malo kedaj se menda primeri, da bi imel škof posvečevavec tri svojih posvečencev krog sebe. — Naši Goričani so radi gledali tudi Carigrajskega nadškofa, mons. Grasselli a, ki nosi sivo brado in posebno pepelnato obleko. Mož je prav bistroumen, učen in olikan; govorí, razen italijanskega in latinskega tudi prav dobro nemški, turški in še druge jezike. Bil je že tudi v Ameriki (kot glavni komisar svojega Minoritovskega reda). Mašnik je od leta 1849., v škofa posvečen l. 1874., nadškof postal decembra tistega leta. Od sultana je dobil letos (m. marcija) red Medžidje, Rojen je leta 1827. v Dolo-u (v škofiji Padovanski). — Izmed odlične gospôde v cerkvi pričujoče naj imenujem g. namestnika Primorskega eksc. barona Pino-a; 4 kanonike Isterske: kapitularni vikarja, mons. Silič-a in mons. Cleva o iz Poreča, in 2 kanonika Puljske cerkve; dalje 2 zastopnika Porečkega mesta; gosp. vit. Alber-ja, morskega gubernija predsednika iz Trsta i. dr. Izmed naših domačih velikašev so bili v cerkvi in pozneje pri obedu c. k. dvorni svetovavec baron Fr. Rechbach, deželni glavar vitez Pajer, dvorni svetovavec (deželn. glavarja namestnik) g. Andr. Winkler; župan dr. Deperis; državni in deželni poslanec g. Fr. grof Coronini in drugi. — Ob 2. uri je bil slavnostni obed pri našem kn.-nadškofu; udeležilo se ga je 33 oseb. Napitnice so se vrstile tako-le: Nj. eksc. g. konsekrator so napili papežu (po ital.); novi škof dr. Glavina cesarju (po nemški); nadškof Graselli svojemu prijatlu mons. Glavina-i (v dolgem klasičnem latinskem govoru); g. namestnik baron Pino našemu nadškofu (po nemški); naš nadškof zmagonosni Bosenski armadi in nje zastopniku felgcajgm. grofu Iv. Coronini-u (nemški), g. škof Glavina g. namestniku baronu Pino-tu (nemški); naš nadškof drugim škofom assistentom (nemški); dr. Deperis škofijama Porečko-Puljski (po ital.) — Deželni zbor je bil z 10. sejo sklenjen v soboto večer. Pobirke njegovih letošnjih obravnav in sklepov bodem podajal prihodnjič. *)

Iz doljnega Zemona na Notranjskem. — Mnogo gostov je letos našo okolico obiskalo; med njimi imenujem posebno prečastitega gosp. prof. Marna iz Ljubljane in pa prof. A. Müllner-ja iz Maribora, neutrudljivega preiskovalca starín, ki je narisal več podob, med drugimi tudi naše „gradišče", na katerem se je mnogo Rimskih starin prejšnja leta izkopalo. Letos je neki kmetič izkopal izpod neke velike skale kos prstene posodice, lepo črno-rudeče pobarvane. Vlani sem mu jaz izročil mnogo starinskih ostankov, prejšnja leta pa sem enacih ostankov poslal slavnemu Kukuljeviču v Zagreb. — V nedeljo 15. dne u. m. je bil tu v Trnovem shod čebelarjev, žalibog, slabo obiskan, kajti sešlo se jih je le 14. Vzrok temu je bil posebno ta, da shod ni bil dovolj razglašen. Nekoliko orodja in panjev se je razdelilo med deležnike. Vodja Slapenske sadje- in vinorejske šole je poslal mojemu sestrancu navod o ravnanji sadnega mošta, ki roma zdaj iz rok v roke in za katerega smo gosp. Dolencu jako hvaležni. Jablana je zadela letos pri nas neka plesnoba, enaka grozdni, to je, grintova so. Škrljov.

Iz Lahovič pri Cerkljah 8. sept. M. B. (Po naključbi zakasnjeno.) Naj se zopet oglasim v predragih nam „Novicah" in kaj malega poročam iz naše vasi, iz katere le redkokrat kak glas doide časnikom, za katere se, žalibog, le vse premalo brigajo naši rojaki, čeravno bi vsaj vsaka vasica morala imeti vsaj po par „Novic", ki še posebno tudi za poduk kmetijskih gospodarjev skrbijo. Na poduku pa stojí svet in njega napredek. — Z letino smo zadovoljni. Rž, pšenica, ječmen, fižol, in še posebno oves se je letos pri nas prav fino obnesel, dobre naše konjiče bomo mogli dobro rediti. Pšenici cena je pri nas mernik po 2 gold. 35 kr., rži 1 gold. 90 kr., ječmenu 2 gold., ovsu po 75 kr., tudi proso se je dobro obneslo; Bog daj, da bi tudi ajde, zelja in repe bilo obilo. Turšica je bogato obrodila, lan tudi se je dobro obnesel, kjer ni polegel ali kjer ga ni veter zmedel, zato se terice hvalijo ž njim. Sadja je obilno dozorelo. Čebele so tudi mnogo lepega medú nabrale, ker so imele dosti izvrstne paše; funt medú je pri nas po 25 kr., češpelj pa dobiš pol zastonj pol za denar. — Še nekaj naj omenim. Danes je Mali Šmarn. Jutro je lepo jasno in dan vesel. Že včeraj popoldan so začeli možnarji pokati in čuje se zvonov lepo pritrkovanje, ljudí vrè v cerkev od vseh straní, ki so bili lepo pogosteni po dobrovoljnih naših krčmarjih, ki še z bobom postrežejo odhajajoče goste. Stara navada je namreč ob žegnanji, da ob eni uri začnó pritrkavati, potem se sliši vriskanje in petje; pastirji koj ženejo svojo živinico na pašnike. Ker je pastir, ki jo prvi prižene, najbolj čislan, zato se skušajo in čujejo več ur, da ne bi zamudili pašnika pred 3. uro zjutraj, onemu, kateri zadnji žene živino, pravijo: „pominek pogodal", kateri pa prvi, „šiso predrl". — Tudi pri nas so nekatere hiše zelo žalostne, katerih gospodarje so v Bosno poklicani. Bog dodeli kmalu mir in reši brate naše silovitega Turškega jarma!

Iz Krope 8. oktobra. (*Čitalnica naša*) 13. dné o prejemu nove društvu darovane zastave napravi veselico

*) Prosimo. Vred.

z sledečim programom: Popoldne ob 4 uri: sprejem zastave, katera se po tem z godbo spremljena nese skozi trg v čitalnico. Ob 7. uri zvečer je zabava s petjem, tombolo in plesom. Vstopnina za ude prosta, za neude 10 krajc. — K obilnej udeležbi vljudno vabi ude in neude odbor.

Z Vrhnike 6. okt. 4. dne t. m. smo na pokopališče spremili truplo gospodarja Ivana Rebiča, po domače Mrjančnika, posestnika in krčmarja iz Vira pri Vrhniki. Ranjki je bil vrl narodnjak, ki bode ostal pri tukajšnih rodoljubih vedno v živem prijaznem spominu. Bodi mu zemljica lahka!

Iz Ljubljane. Deželni zbor se bliža svojemu koncu, čeravno do danes ni še gotovo, da ima prestati 14. dne t. m. zarad tega, ker se neki ima državni zbor že začeti 18. dne t. m. Al tudi to je le pripovedka in to temveč, ker se zdaj, ko je presvitli cesar definitivno dal obojnemu ministerstvu slovó, ministri Dunajski in Ogerski pripravljajo morebiti bolj na svoj odhod, kakor na sklic državnih zborov. Pretekli teden je zopet zeló vršelo v naši zbornici. Volitev g. Martina Hotschewerja za poslanca je spravila take grozne reči na dan, da se je vsak čudil, kako da je še ne potrjeni mož zoper parlamentarno navado mogel obsedeti na svoji klopi v zbornici in tako debele požirati, ki je vendar sicer v državnem pa tudi deželnem zboru bolj „urlauber“ kakor zastopnik svojih volilcev. — Slovesen je bil moment, ko so narodni poslanci 5. dne t. m. zbornici izročili adreso do Njegovega veličanstva in je bilo to pismo, dostojno pa odkritosrčno in tehtno zloženo, v slovenskem in nemškim jeziku brano. Bralci naši najdejo to važno pismo na drugem mestu; danes zarad pomanjkanja prostora le na kratko to povemo, da dr. Jan. Bleiweis je v seji 7. dne t. m. utemljeval adreso, to je bolj na drobno razložil vzroke, zakaj so narodni poslanci prisiljeni obrniti se do cesarja samega. Besede govornika so na več mestih hudo razburile gospode nemškutarje na desni strani in zbora predsednik ga je naposled ostro okregal, da se je drznil, zbor imenovati nepostaven. Mar je s takimi sredstvi skrpana večina kaj druzega? Se ve da se je zgodilo, kar se je naprej videlo, da, kakor na Českem in Moravskem, tako tudi v Ljubljani imajo protivniki Slovanov toliki strah pred njihovimi pritožbami, da adres ne pustijo cesarju v roke dati. Tako tudi adresa Kranjskega zbora ne gre pred prestol Njegovega veličanstva, svet pa jo izvé in menda tudi cesarju ne bode skrita ostala, ki gotovo hočejo vedeti, kaj se godí v zborih njihovih dežel. Poslanci naši z dobro vestjo lahko rečejo: „Diximus et salvavimus animam nostram“.

— (*Javna tombola*) v nedeljo je toliko donesla milodarnemu namenu, da čez stroške neki ostane čistega dohodka nad 1000 gold. Prodano je bilo vseh 10.000 tablic po 20 kr., pa bi jih bili še več prodali, ko bi jih bili imeli.

— Magistratni ekonom gosp. Podkrajšek je v pripoznanje večletnega delovanja v bivši močvirski komisiji prejel zlati zaslužni križ s krono, katerega mu je mestni župan 4. dne t. m. slovesno izročil.

— Naš častiti rojak gosp. J. Lapajne, ki je dozdaj bil nadučitelj pri Ljutomerski ljudski šoli na Štajarskem, je imenovan za vodjo meščanske šole v Krškem. „Slov. Gosp.“ obžaluje zgubo tako vrlega slovenskega učitelja, mi pa se radujemo, da mu je vodstvo izročeno v Krški meščanski šoli, ki je na Kranjskem prva poskušnja takih šol, o katerih še prav ne vemo, čemu da so.

— 450 Turkov videti, ki so jih pretekli teden po železnici peljali v Linc, vrelo je oni večer 4500 Ljubljanskih kristijanov na kolodvor. Čemu prevaževajo peščico vjetih Turčinov — če tudi vojakov — po Avstriji, nam ni jasno. Bodo mar ti vjetniki za priče, da je Turški sultan vojskoval se z Avstrijo? Druzega vzroka ne vemo, zakaj še Turke redimo na naše stroške.

— Kakor slišimo, sta gospoda Schmid in Gecelj, prvaka bivšega slovenskega gledališča, v vrsto tukajšnjega nemškega gledališča te dni odstopila. Dramatično društvo namerava neki letos le z dobrovoljno pomočjo nekaterih narodnjakov in narodnjakinj slovenske predstave dajati v gledališči. Da bi podvzetnik nemškega gledališča imel nekatere igralce in igralke kakega slovanskega jezika zmožne, lahko bi dajal poleg nemškik predstav tudi slovenske — gotovo tudi sebi na korist.

— Dražba 10 lepih plemenskih juncev Muriškega plemena, ki jih je iz državne podpore, katero je družba kmetijska letos prejela, naš izvedeni in za napredek domače živinoreje vneti odbornik gosp. J. F. Seunig nakupil na gornjem Štajarskem, je bila danes vrav živahna. To je pač znamenje, da dežela naša potrebuje za zboljšanje domače govodoreje dobrega materijala. Med prodanimi junci so šli 3 v Poljanske kraje (Loškega okraja), 1 v Kolovec (Gerlachstein), 1 v Hrastje (Feistenberg) na Dolensko, 1 v Torjane, 1 v Ribnico, 3 pa so ostali v Ljubljani in v okolici Hjubljanski. Skupilo se je za-nje 952 gold. Vladni svétnik pl. Fladung je bil pričujoč pri razprodaji, ki se je vršila pod pozorstvom predsednika družbe kmetijske barona Wurzbacha.

— Gosp. Em. Tomšič, živinozdravski pomočnik v Trebnem, nekdanji učenec naše podkovske in živinozdravske šole, je muzeju te šole prav lep skelet volčje glave poslal, za kar se mu vodstvo očitno zahvaluje. Lepo bi bilo, da bi tudi drugi učenci naše šole gosp. Tomšiča posnemali in tako marsikako zanimivo reč našemu muzeju poslali.

Vodstvo živinozdravske šole v Ljubljani.

— Ravnokar slišimo, da nameravajo nekatere občine deželnemu zboru Kranjskemu poslati pismo, v katerem pritrjujejo adresi narodnih poslancev.

— (*6. izkaz milodarov dežel. odboru poslanih za zapuščene rodovine v vojaščino poklicanih rezervistov.*) Znesek milodarov po 5. izkazu je bil 6508 gold. 6 kr. — Dalje so poslali: c. k. okrajno glavarstvo v Kočevji od županstva v Loškem potoku nabrani znesek 6 gold. 81 kr., gosp. Malič Andrej v Ljubljani 25 gold., c. k. deželno predsedstvo v Ljubljani od c. kr. ministerstva za deželno brambo od Dunajskega patriotičnega društva prejetih za Kranjsko deželo odmerjenih 200 gold., c. k. okrajno glavarstvo v Novomestu pošlje znesek 362 gld. 30 kr., katerega so zložili: a) c. k. uradi in javni zavodi, stolna duhovščina in gimnazijski učitelji v Novomestu, potem c. k. okrajna sodnija in davkarija in posestnica J. Vehovc v Žužemberku, in c. kr. davkarija v Trebnem, potem duhovščina več župnij in doneski nekaterih občinskih županstev v političnem okraji Novomeškem, skupaj 146 gld. 10 kr; b) zbirka okrajnega zdravnika dr. Vašiča pri omizji v Trebnem na rojstni dan cesarjev 20 gold. 20 kr.; c) zbirka županstva v Novomestu 52 gold. 40 kr., d) dohodek glasbene zabave društva uniformiranih Novomeščanov v gostilni Roze Brunerjeve 36 gold. 70 kr., e) zbirka županstva Št. Mihael-Stopiškega 10 gold. 40 kr., f) zbirka pri okrajnem zborovanji učiteljev v Novomestu dne 26. avgusta 8 gold. 60 kr., baron Franc Wampolt, grajščak v Hmelniku 25 gold., h) donesek fužine kneza Auersperga v Dvoru 15 gold., i) uradniki fužinski v Dvoru 16 gold., k) delavci fužinski v Dvoru 23 gold. 80 kr., zbirka občinskega svetovalca Franca Pehani-a pri ve-

černi veselici v Žužemberku 8 gold. 10 kr., župni urad v Vrhu po c. k. okrajnem glavarstvu Logaškem zbirko 2 gold., gosp. dr. Jan. Bleiweis, predsednik narodne čitalnice v Ljubljani, izročí dohodek združene čitalnične in Sokolove besede dne 28. julija t. l. 510 gold. — Razen mnogih in nekaterih dragocenih daril, katera so se nabrala za loterijo omenjene besede, so čitalnici v ta namen naslednji imenovani daritelji in dariteljice izročili sledeče zneske, namreč: gospodična Arce 1 gld., gosp. R. Andretto 2 gold., gosp. J. Črne 2 gold., gospá Dimnik 2 gold., gospodična Heidrich 1 gold., gosp. Franc Hren 15 gld., gospá Kagnus 1 gld., gosp. Lukman 1 gold., gosp. Grdina 1 gld., gospá Kosak 3 gld., gospoda dr. Mošé in dr. Papež 20 gold., gospá Julija Materna 10 gold., gospá T. Macak 2 gold., gosp. J. Oblak 2 gold., gosp. Novak 1 gold., gospá Ovijač 5 gold., gosp. Porenta 1 gold., gosp. Ant. Perme 5 gld., gospodična Pregl 3 gold., gosp. Fr. Ks. Souvan star. 5 gold., gospodičina Smrekar 2 gold., gosp. V. Smole 20 gold., gosp. Šulc 1 gold., gosp. Josip Strzelba 10 gold., gosp. Jakob Škrbinec 2 gold., gospá Šupevec 5 gold., gosp. Valentinčič 1 gold., gosp. J. Terček 2 gold., gosp. Jos. Sevnig 5 gold., gospodje duhovni Cecilijnega društva pri shodu dne 25. julija zbirko 14 gld., gosp. prof. dr. J. Bleiweis 20 gl., — c. k. okrajno glavarstvo v Postojni nabranih 194 gold. 30 gold., katere so darovali: gosp. Orešek, kupec v Postojni 5 gold., gosp. dr. Sterbenec, župnik v Hrenovicah 10 gld., župnija Hrenoviška 20 gold., občina Hrenoviška 20 gold. občina Ilirska Bistrica 92 gold. 55 kr., občina Jablanica 12 gold. 30 kr., občina Prem 2 gold., občina Št. Vid pri Vipavi 8 gold. 30 kr., občina Planina pri Vipavi 7 gold. 65 kr., občina Slap pri Vipavi 3 gold. 50 kr., občina Budanje 4 gold. 80 kr., občina Goče 4 gold. 20 kr., občina Vrabče 3 gold., občina Knežak 1 gold., čisti dohodek ljudske pevske družbe Rocrée pri „Soiree amusant“ v gostilni pri „Belem konjiču“ 10 gold., grof Jožef Auersperg 50 gold., zbirka občine Vipavske 8 gold., zbirka občine Smerje 5 gold. 10 kr., narodna čitalnica Metliška čisti dohodek besede dne 8. septembra 50 gold., župni urad pri sv. Martinu v Tuhinji 4 gold., gosp. Anton Trepal, župnik v Selu pri Šumperku zbirko 3 gold. 20 kr., gosp. Andrej Pavlič, župnik v Radečah pri Zidanem mostu 10 gold. 40 kr., gosp. Anton vitez Gariboldi 5 gold., gosp. dr. Adolf Schaffer 5 gold., c. kr. deželno predsedstvo od svote 50 gold., katero je daroval gosp. dr. Julij Wurzbach-Tannenberg polovico v znesku 25 gold., gospodje Avg. Tschinkelnovi sinovi 50 gold., župni urad v Ratečah pri Kranjski gori zbirko 2 gold., c. k. okr. glavarstvo v Novem mestu od župnega urada v Doberničah 7 gld. 33 kr., od župnega urada v Žužemberku 8 gld. 33 kr., od gosp. Janeza Engelthalerja, posestnika v Sreberničah 5 gold., od gosp. Antona viteza Langerja, grajščaka v Zalogu 10 gold., gosp. dr. Bock v Koščicah na Ogerskem 5 gold., udje tiskarskega društva v Ljubljani v gostilni „pri kroni“ nabranih 5 gold., gospá Marija Pompe 10 gold., gospodje uradniki c. k. deželne vlade, stavbenega in računskega oddelka v Ljubljani 98 gold. 50 kr. —Skupni znesek 8185 gold.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Vladni časnik „Wien. Zeit.“ je razglasil lastnoročno pismo cesarjevo od 7. dne t. m., po katerem je Njegovo Veličanstvo sprejelo ponovljeno odpoved Dunajskega ministerstva, in ministrom ukazuje, da tako dolgo še opravljajo službo, da bodo imenovani drugi ministri. — Presvitli cesar kliče zdaj pred se možé različnih strank, da sliši njihove misli o premembi ministerstva. Adrese deželnih zborov v Pragi, Brni in Ljubljani, katere Njegovemu Veličanstvu prošnje razodevajo, naj bi na vladno krmilo prišli drugi in taki možje, ki bi vresničili cesarjev že pred več leti izrečeni ukaz: „naredite mi mir med mojimi narodi“, po takem tedaj niso — kakor je uni dan rekel Ljubljanski butelj „Tagblatt“ — vržene v „Papierkorb“, čeravno so jim Slovanom protivni poslanci zastavili pot do prestola cesarjevega.

— Kakor pa je presvitli cesar 7. dne t. m. sprejeti blagovolil odpoved Dunajskega ministersta, tako je sprejel 3. dne t. m. tudi odpoved Ogerskega z istim dostavkom, da ostanejo tako dolgo, da so izvoljeni novi ministri. — Tudi tú sklicuje zdaj Njegovo Veličanstvo možé različnih strank, da sliši njihova mnenja o novih ministrih. — Povsod bo težko najti mož, ki bi moč čutili, zdaj vzeti v roke vladno krmilo ko je državni voz tako silno zavožen in je položaj vnanjih razmer tako resnoben.

Iz Prage. — Načrt adrese, ki jo je dr. Rieger s svojimi družniki predložil zbornici, je deželni zbor enoglasno izročil posebnemu odseku v pretres in poročanje. Na prvi pogled že se je ta „enoglasni“ sklep lahko smatral za prazno komedijo, kajti v zboru, kjer sedí najbolj zagrizeni sovražnik Slovanov dr. Herbst, pač ni misliti, da bi nemčurji roko podali k spravi med Nemci in Slovani, katere potrebo je dr. Rieger tako tehtno pa tudi pohlevno povdarjal v svojem govoru. 5. dne t. m. so Čehoslovani že doživeli britko osodo svoje adrese — protivna večina dotičnega odseka je sklenila zboru predlagati, naj se adresa zavrže.

Angleško. — Vojska z emirom Afghanistanskim, Šir Aliem, je neki gotova. Prav za prav je to le priprava vojske Angležev z Rusijo. Anglija in Rusija špekulirate na Afghanistan, Anglija pa je Rusijo prehitela. Na planjavah te dežele se bode odločilo: ali bo Azija Ruska ali Angleška. Pred nekimi 40 leti so bili Angleži tukaj strašno tepeni.

Iz Budapešta. — Naj bralcem podamo mal obrazec tabora 29. dne u. m., ki ga je osnovala z vsemi mogočimi sredstvi najskrajnejša levica državnega zbora in v katerem se je zbralo do 15000 osob. — Na dvorišči mestnega strelišča je bil napravljen oder, na katerem se je prvi pokazal Helfy s svojim štabom „najskrajnejše levice.“ Ker je nek ud predlagal, naj bode Helfy predsednik, sprejeli so predlog navzočniki z „eljen“-klici. Potem je razložil predsednik Helfy namén zborovanja, kateri ni bil nobeden drug, nego da izreče Ogerski narod gledé okupacije svoj protest. „Ogerska“ — pravi govornik — „ni nikoli mogla ravnati kakor bi hotela, ne za časa, ko so se vojevale vojske za osvoboditev Poljakov, niti pozneje ob vojski z Italijo, in ker imamo po konštituciji občno brambeno dolžnost, se ni oziralo na „eljen a Török,“ kateri je lani odmeval po vseh Ogerskih okrajinah, in navzlic vsemu temu je Ogersko orožje danes krvavo Turške krvi.“ Govornik priznava, da so volitve pokazale veliko vladno večino, zatorej tudi pritrdilo vladne večine, al med avgustom in septembrom reži strašen propad, kajti vsak dan stane kri stotinam, ali celo tisočem, zatorej nimamo slušati niti onih, kateri hoté slišati še le naš glas takrat, kedar postavno deželno zastopstvo zboruje. Turčija, dà, vsa Evropa bi se s studom obrnila od nas in naše bojazljivosti. — Eötvös prosi potem dovoljenja, da se sme pred národnim zborom odkriti. (Dovolijo mu in čujó sè „eljen“-klici.) On se je bal, da bode Ogerski narod malomaren nasproti okupaciji. A na tem svetem kraji, pod pustim božjim nebom mu priča 20.000 državljanov ravno o nasprotji. Pet tisoč Ogerskih mrličev pokriva Bosensko deželo. (Klici;

ni res!) 100.000 Ogrov prelíva svojo krí, a vendar se ne boré niti za-se niti za svojega kralja. Ali so nas morebiti napadli Mohamedani? (Klici: Ne!) Tudi nimamo od Evrope nikacega brezpogojnega mandata. Andrassy je izjavil, da „neče biti žandar Evropi", a si je že vendar dal napraviti žandarsko obleko. Tudi Tisza se je izrekel, da nihče ne misli na okupacijo. (Klici: Proč z Andrassyem in Tiszo!) V Moskvi, Belemgradu in na Cetinji se hvalisajo, da sedanja politika je politika vladne večine. Ne, mi, ki nismo Avstrijanci, ne želimo Bosne niti Hercegovine. Andrassyu so Rusi prijatelji, nam sovražniki; on naj oskrbí Bosni in Hercegovini podoben položaj, kakor so to storili Rusi Bolgariji; on naj ji osvobodi, da bodete naši zaveznici, a ne Ruski ter v varstvu naše monarhije. Andrassy naj nam zagotoví ugodnih železničnih zvéz in narodno-gospodarstvenih koristi zarad naših razmer do teh dežel in naj tako ukrene, da bodeta protitežji Srbiji in Črnigori. Da se to doseže, naj bi se sklenila s Turčijo konvencija. Za tem govorom se probudi več minut dolgo divje kričanje in silno oporekanje zbornice. Eötvös želí govoriti, a ne more dobiti besede. Z največjo težavo se posreči Helfyju, da za trenotek ustanoví mir in Helfy potem prebere pritrdilne brzojave Szegedinskih pristašev najskrajnejše levice in szenteske mladine. Naposled se posreči Simonyiju, da more govoriti. On utemeljuje drugi del resolucije, katera zahteva, da se ministerstvo zatoži, in razpravlja na dolgo in široko Pariško pogodbo. Njegov načrt, bolje rečeno skazi-načrt dogodkov, kateri so se od takrat vršili, omenja tudi agitacijskih sredstev predprežnih dogodkov in z jako dražljivimi in znižajočimi izjavami proti vladi jej daje najmočnejšo zaušnico, trdeč, da, kar nista mogla ne Metternich ne Bach, namreč deželo osiromašiti in pokatoličiti, bode storil protestantski Tisza. Tudi poročevalca vnanjih zadev v delegacijah, dr. Falka, natolcuje Simonyi in nujno zahteva obtožbe ministrov.

Zopet se je vzdignil surov krik, namešan z „eljen"-klici, kateri se ni hotel polêči, ampak se je še hujše razvnémal, ko je stopil poslednji govornik Csillag na oder. Ko je zopet Helfy, prebravši brzojav o pritrdilu mnogih Veszprimskih mestjanov, nekoliko pomiril množico, se je dala socijalnemu demokratu Csillagu beseda. Ta je prav divjal proti vladi in množica je kričala „proč s Tiszo, proč z Andrassyjem. — n.

Iz Bosne in Hercegovine. Naš presvitli cesar pač še ni imel tako veselih vezil za rojstni dan in imendan svoj, kakor mu je letos podal Filipović iz Bosne. Za rojstni dan (18. avgusta) mu je dan pozneje naznanil, da so njegove hrabre vojne čete vzele glavno mesto Bosne — Sarajevo, za god, 4. dne t. m., pa ga je že razveselil s poročilom, da je vsa Bosna in Hercegovina že vzeta in v Avstrijskih rokah. Ta dan namreč so zasedli naši zadnjo in skoro najvažnejšo trdnjavo Bosne — Višegrad, brez boja, ker so ustajniki zbežali, popustivši vse obilno vojno orodje in svoje šotore; isto tako so vzeli Goraždo in Čajnico. S tem je mohamedanska ustaja zadušena po vsi Bosni, po vseh mestih se je obhajala že god našega cesarja ne le po katoliških in pravoslavnih cerkvah, tudi mohamedanci so prišli k Filipoviču in drugim Avstrijskim poveljnikom prosit, naj bi sporočili našemu cesarju, da zá-nj molijo. Cesar je na sporočilo Filipovičevo dal odgovoriti z zahvalo vsem poveljnikom za umno vodstvo, vojakom pa za hrabrost, ki so jo v težavnem boji vseskozi kazali; ob enem je na blagohotno znanje vzel izraze vdanosti krščanskih in mohamedanskih prebivalcev ter izrazil nado: da se z dném njegovega godu (4. oktobra) prične nova doba miru in blagostanja po posedeni deželi.

Res, veliko je storila naša armada v kratkem času. Pri vseh obilnih nepopisljivih težavah, v vednem boji z vremenom, pomanjkanjem in ljutim sovražnikom je v kratkem času zasedla skoro 1000 štirjaških milj neznane jej zemlje, po kateri si je morala pota še le delati. Iz začetka ni šlo vse po volji, prerilo se je morda še preveč drage krvi; a ko je padla glava, Sarajevo, potem so zgubili mohamedanski ustajniki pogum in tako so brez posebnih težav, deloma celó brez boja, zasedli naše glavne trdnjave: Bjelino, Zvornik, Goraždo, Fojnico, Livno, Klobuk in Višegrad. Pri tem se ne sme pozabiti, da so krščanske čete pod poveljništvom župnika Mušica, Babiča. i. dr. jim izdatno pomagale trebiti goščave in gorovje, tako da so ustajniki, kar jih ni poginilo ali ušlo, podali se. Zdaj, ko je, kakor se iz Sarajeva poroča, vjet tudi glasoviti glavar ustajnikov, strašni „hadži" Loja, se podaja vse, razoroževanje je vseskozi dovršeno in Turki in kristjani so sklenili mir med sabo. Po tem, kar se je po trdnjavah našlo orožja, streljiva in živeža, bi se bili Turki lahko še dolgo branili, če bi jim ne zmanjkalo poguma. Tako so našli naši samo v Zvorniku 48 topov. Ker zdaj naše čete povsod prijazno sprejemajo, je nadjati se, da za Bosno ne bo več tekla kri. — Turška trdnjava Kolašin se je tudi 4. t. m. podala Črnogorcem. — O kaki pogodbi med Avstrijo in Turčijo zarad Bosne, katere smo se bali, tudi zdaj ni nobenega govora več, kakor vladni Dunajski listi poročajo.

Turška vlada misli svojim zastopnikom pri Evropskih vladah razposlati pritožbo zoper Avstrijo, češ, da njeni vojaki preveč nečlovesko ravnajo z mohamedanci in naj bi se Avstrijske čete vstavile, dokler bi ta reč ne bila razmotana.

Notranja organizacija zasedene dežele tudi lepo napreduje. Po uradih nastavljajo se večidel Slovani, kar je čistonaravno in znamenje, da se Bosne ne misli niti ponemčitiniti pomagjariti. V Sarajevu izhajajoči uradni list pretresa že vprašanje, s katero deželo bi se združila Bosna, in je te misli, da bo najbolje, če se združi s Hrvaško. Telegrafni in poštni uradniki, ki so bili skonca vsi le Magjari, se zamenjujejo s Slovani in tudi Slovencev je že več dol odšlo, isto tako veliko žandarjev iz Českega. — Ker je vojaško delo do malega že dokončano, se sliši, da se imajo reservni polki vrniti domu. Zavoljo hrabrosti je bilo veliko število vojakov odlikovanih z medalijami. — Baron Jovanović je za svojo samostojno vojevanje v Hercegovini dobil posebno priznanje od cesarja in misli se, da je prihranjen za kako više mesto.

S temi piščalkami miru pa se slabo vjema telegram generala Zacha iz Zavalj, ki poroča, da se je general Rheinländer 6. t. m. pri Pečah (blizo Bišča) moral boriti z močnimi četami ustajnikov; boj je bil srečen a zgube vendar precejšne, okoli 170 mož, med njimi celo 1 obristleitnant in več drugih častnikov. Drugi dan se je bitva nadaljevala, izid pa še ni znan. To so gotovo razpodene čete, ki so se zopet v Krajini zbrale.

Žitna cena

v Ljubljani 5. oktobra 1878.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 7 fl. 10. — banaška 10 fl. 49. — turšice 6 fl. 20. soršice 6 fl. 80. — rži 6 fl. 34. — ječmena 5 fl. 63. — prosa 7 fl. 3. — ajde 5 fl. 85. — ovsa 3 fl. 41 kr. — Krompir 2 fl. 50. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: Jožef Blaznikovih naslednikov v Ljubljani.